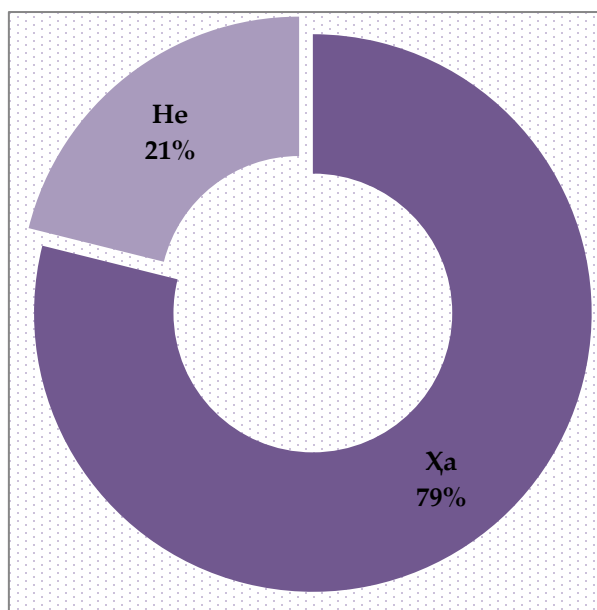

Маводи таҳлилӣ
доир ба “Муайян намудани сабаб, шароит ва омилҳои
коҳиш ёфтани боварии аҳолии ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ (ТҚМ)

Пажӯҳишгоҳи илмӣ – тадқиқотӣ бо мақсади иҷрои банди 37 нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, №13 аз 27–уми ноябри соли 2020, №13 чиҳати муайян намудани сабаб, шароит ва омилҳои коҳиш ёфтани боварии аҳолии ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ (ТҚМ) аз санаи 2 – юм то 13 – уми феврари соли 2021 назарсанҷиро миёни аҳолии гузаронид. Назарсанҷии мазкур, дар ҳамкорӣ бо воҳидҳои сохтори Дастгоҳи марказӣ (Департаменти сиёсати монетарӣ, тадқиқотӣ ва рушд, Идораи омор ва тавозуни пардохт), шӯъбаҳои минтақавии Бонки миллии Тоҷикистон, инчунин тавассути сомонии БМТ гузаронида шуд. Дар назарсанҷӣ шумораи 774 нафар респондент, аз ҷумла аз шаҳри Душанбе – 211 нафар, шаҳри Ғарм – 115 нафар, шаҳри Бохтар – 102 нафар, шаҳри Хучанд – 119 нафар, шаҳри Хоруғ – 108 нафар ва шаҳри Кӯлоб – 119 нафар иштирок карда, ҷавобҳои худро пешниҳод намудаанд. Зимнан, дар асоси маълумотҳои ҷамъбасти назарсанҷии шаҳрвандон маводи таҳлилии мазкур таҳия карда шудааст.

Ба саволи якуми назарсанҷӣ, ки **“Оё Шумо ду соли охир аз хизматрасониҳои ТҚМ истифода намудед?”** номгузорӣ шудааст, 79 фоизи респондентон ҷавоб додаанд, ки дар ду соли охир аз хизматрасониҳои ташкилотҳои қарзии молиявӣ истифода бурдаанд. Мувофиқан, 21 фоизи респондентон изҳор намудаанд, ки дар ду соли охир аз хизматрасониҳои ташкилотҳои қарзии молиявӣ истифода набурдаанд.

Диаграмма 1. Оё Шумо ду соли охир аз хизматрасониҳои ТҚМ истифода намудед?

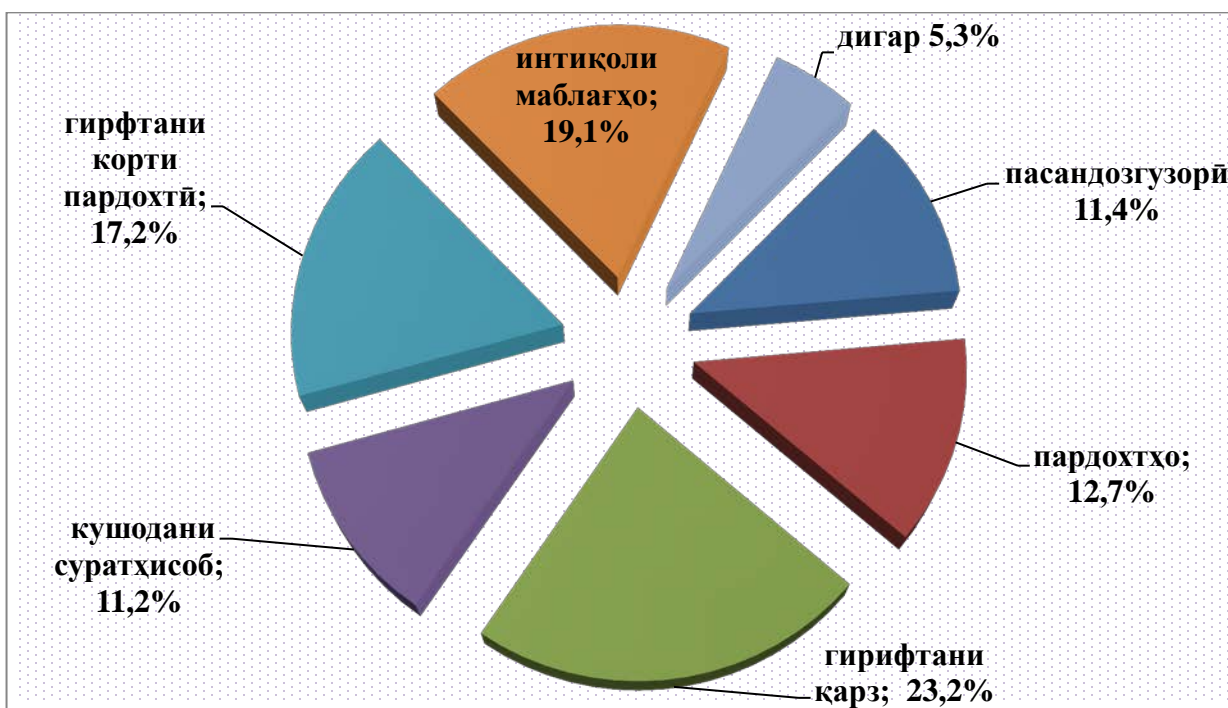

Албатта аз ҷониби респондентон истифода бурдан ё набурдани хизматрасониҳои ТҚМ майл ва сабабҳои худро доранд. Бинобар он лозим дониста мешавад, ки дар навбати аввал бояд муайян намуд, ки респондентон бештар кадом намуди хизматрасониҳои ташкилотҳои қарзии молиявиро дар фаъолияти хеш истифода менамоянд.

Аз ин лиҳоз, дар варақаи

назарсанҷӣ, саволи “Агар ҲА, пас номбар намоед, ки аз кадом хизматрасониҳои ТҚМ истифода намудед?” ворид карда шуд. Зимнан, ба саволи мазкур ҳиссаи муайяни респондентон ҷавобҳои худро пешниҳод намудаанд, ки дар диаграммаи 2 оварда шудааст.

Диаграммаи 2. Агар ҲА, пас номбар намоед, ки аз кадом хизматрасониҳои ТҚМ истифода намудед?

Тибқи маълумотҳои диаграммаи 2 маълум гардид, ки 23 фоизи респондентон изҳор намуданд, ки аз чунин намуди хизматрасониҳои ТҚМ гирифтани қарз, 19% - интиқоли маблағҳо, 17% - гирифтани корти пардохтӣ, 13% - пардохтҳо, 12% - пасандозгузорӣ, 11% - кушодани суратҳисоб ва дигар – 5% истифода намудаанд.

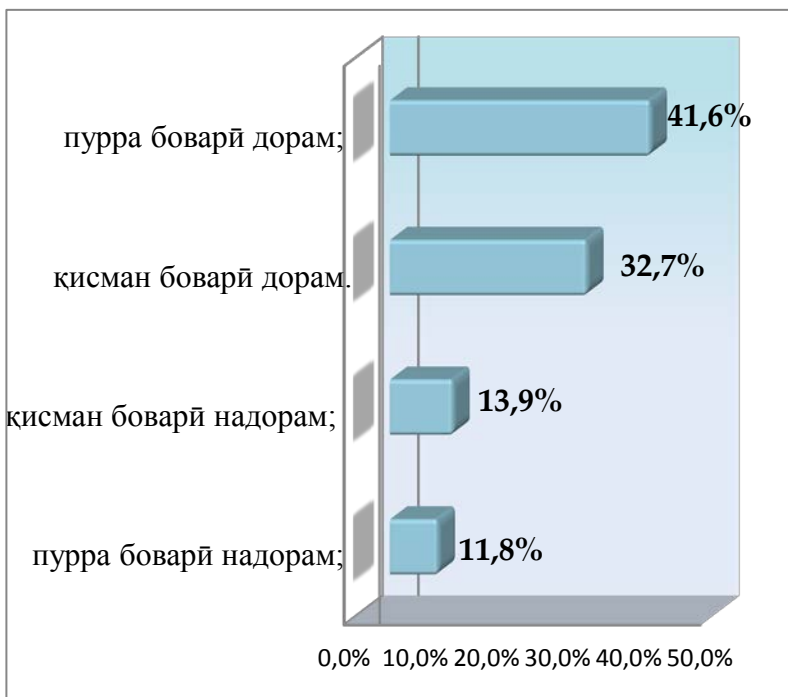
Бо вучуди гуфтаҳои боло, теъдоди муайяни респондентон дар рафти назарсанҷӣ изҳор намудаанд, ки аз ҳеҷ гуна намуди хизматрасониҳои ТҚМ истифода намебаранд. Албатта, аз тарафи респондентон истифода набурдани хизматрасониҳои ТҚМ сабабҳои худро доранд. Бинобар он, ба саволи “Агар НЕ, сабаби истифода набурдани хизматрасониҳои ТҚМ -ро дар чӣ мебинед?” респондентон ҷавобҳои худро пешниҳод намудаанд (ниг. ба диаграммаи 3).

Диаграммаи 3. Агар НЕ, сабаби истифода набурдани хизматрасониҳои ТҚМ -ро дар чӣ мебинед?

Аз пурсидашудагон 26,7%- и онҳо ҷавоб пешниҳод намудаанд, ки ба хизматрасониҳои ТҚМ эҳтиёҷ надоранд, 13,2% - гарон будани хизматрасониҳои ТҚМ, 12,6% - боварӣ надоштан ба фаъолияти ТҚМ, 9,6% - сарфаҳм нарафтан ба хизматрасониҳои ТҚМ, 8,7% - ба талабот мувофиқ набудани хизматрасониҳои ТҚМ, 8,4% - бухронҳои молиявӣ, 7,8% - набудани инфрасохтори пешниҳоди хизматрасониҳои ТҚМ, 7,5% - дигар ва 5,4% - ҷой доштани дастрасиҳои бавоситаро зикр намуданд.

Зимни нишон додани сабабҳои истифода набурдани хизматрасониҳои ташкилотҳои қарзии молиявиро зарурат ба миён омад, ки сатҳи боварии респондентон нисбат ба ТҚМ муайян карда шавад. Аз ин лиҳоз, дар варақаи назарсанҷӣ саволи “Сатҳи боварии Шумо нисбат ба ТҚМ чӣ гуна ҳаст?” ворид карда шуд ва тибқи он маълумот ҷамъоварӣ гардид.

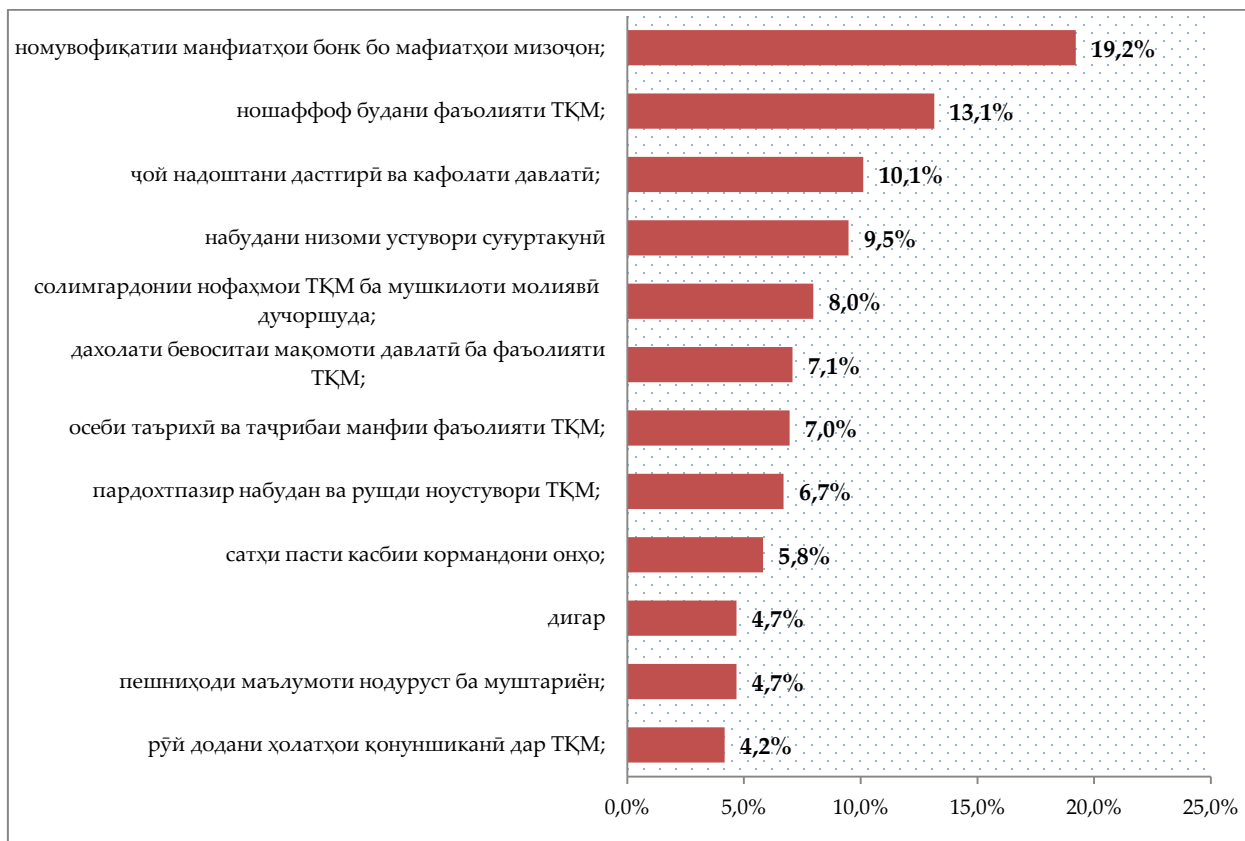

Диаграммаи 4. Сатҳи боварии Шумо нисбат ба ТҚМ чӣ гуна ҳаст?

Тавре ки аз маълумоти диаграммаи 4 аён аст, **41,6%** ҷавобҳои додашудаи респондентон аз он шаҳодат медиҳад, ки ба ТҚМ пурра боварӣ доранд, **32,7%** – қисман боварӣ доранд, **13,9%** - қисман боварӣ надоранд ва **11,8%** - пурра боварӣ надоранд.

Гарчанде ки 74,3 фоизи ҷавобҳои додашуда пурра ва қисман боварӣ доштани респондентонро ба ТҚМ инъикос намояд ҳам, вале муайян намудани сабабҳои нобоварии респондентон нисбати ТҚМ масъалаи муҳими насарсанҷӣ ба ҳисоб меравад. Бинобар он, дар варақаи назарсанҷӣ саволи “Сатҳи нобоварии худро нисбати ТҚМ дар чӣ мебинед?” ворид карда шудааст.

Диаграммаи 5. Сабабҳои нобоварии худро нисбат ба ТҚМ дар чӣ мебинед?

Аз маҷмӯи ҷавобҳои додашудаи респондентон, **19,2% -и онҳо арзёбӣ намуданд, ки манфиатҳои бонк бо манфиатҳои мизочон мувофиқат наменамояд, 13,1% - ношаффоф будани фаъолияти ТҚМ, 10,1% - ҷой надоштани дастгирӣ ва кафолати давлатӣ, 9,5% - набудани низоми устувори суғуртакунӣ, 8,0% - солимгардонии нофаҳмои ТҚМ ба мушкилоти молиявӣ дучоршуда, 7,1% - даҳолати бевоситаи мақомоти давлатӣ ба фаъолияти ТҚМ, 7,0% - осеби таърихӣ ва таҷрибаи манфии фаъолияти ТҚМ, 6,7% - пардохтпазир набудан ва рушди ноустувори ТҚМ, 5,8% - сатҳи пасти касбии кормандони онҳо, 4,7% - пешниҳоди маълумоти нодуруст ба муштариён, 4,7% - дигар ва 4,2% - рӯй додани ҳолатҳои қонуншиканӣ дар ТҚМ.**

Бо вучуди он ки аз рӯи ҷавобҳои додашуда сабабҳои нобоварии респондентон нисбати ТҚМ арзёбӣ карда шуд, вале шаҳрвандони дар назарсанҷӣ иштирокнамуда тибқи таҷрибаи худ як қатор камбудихоро дар хизматрасониҳои ТҚМ мушоҳида намудаанд. Вобаста ба ин, барои рӯшанӣ андохтани фикру ақидаҳои респондентон оид ба масъалаи мазкур, дар varaқаи назарсанҷӣ саволи **“Аз рӯи таҷрибаи худ, Шумо кадом камбудихоро дар хизматрасониҳои ТҚМ мушоҳида намудед?”** дохил карда шуд ва тибқи он маълумотҳо ҷамъоварӣ карда шуд.

Диаграммаи 6. Аз рӯи таҷрибаи худ, Шумо кадом камбудихоро дар хизматрасониҳои ТҚМ мушоҳида намудед?

Тибқи маълумоти дарҷгардидаи диаграммаи 6 муайян карда шуд, ки **21,8%** - и ҷавобҳои додашудаи респондентон оид ба **баланд будани фоизи қарз**, **12,3%** - **паст будани фоизи пасандоз**, **9,5%** **дастгирӣ нанамудани ТҚМ мизочонро дар давраи бӯҳрони иқтисодӣ ва паҳншавии бемории “КОВИД – 19”**, **9,4%** - **набудани пули нақд дар банкоматҳо**, **9,0%** - **муҳлати ками қарздиҳӣ**, **6,2%** - **дигар**, **5,0%** - **сатҳи баланди бюрократия ва монеаҳои маъмурӣ**, **4,9%** - **ба таври амиқ бархурдор накардани ҳуқуқҳои аҳоли ҳангоми пешниҳоди хизматрасонӣ**, **4,5%** - **дастрас набудани роҳбарияти ТҚМ барои муштариён**, **3,9%** - **дастрас набудани нуқтаҳои хизматрасонӣ**, **3,7%** - **бесалоҳиятии ҳаёти кормандон ва дағали дар хизматрасонӣ**, **3,5%** - **пешниҳоди намудҳои маҳдуди хизматрасонӣ**, **3,2%** - **речаи номусоиди корӣ ва 3,2%** - **норасоии иттилоот доир ба хизматрасониҳо шохидӣ медиҳанд.**

Бояд тазаккур дод, ки муайян кардани ақидаи респондентон дар хусуси боварии аҳоли ба ТҚМ аз шароит ва омилҳои гуногун вобаста аст ва ин масъалаи муҳими тадқиқот ба шумор меравад. Бинобар он зарур доништа шуд, ки дар ҷаракаи назарсанҷӣ саволи **“Ба ақидаи Шумо ба коҳиш ёфтани боварии аҳоли ба ТҚМ бештар кадом шароит ва омилҳо таъсир мерасонанд?”** дохил карда шуда, тибқи он маълумотҳо ҷамъоварӣ карда шуданд.

Диаграммаи 7. Ба ақидаи Шумо ба коҳиш ёфтани боварии аҳоли ба ТҚМ бештар кадом шароит ва омилҳо таъсир мерасонанд?

Мувофиқи ҷавобҳои додашудаи респондентон маълум гардид, ки ба хоҳиш ёфтани боварии аҳоли ба ТҚМ шароит ва омилҳои гуногун таъсири худро расонидаанд. Аз ҷумла, **19,5% -и респондентон изҳор намуданд, ки ба хоҳиш ёфтани боварии аҳоли ба ТҚМ кам будани нуқтаҳои пешниҳоди хизматрасониҳо, 13,3% - сифати пасти пешниҳоди хизматрасониҳо, 10,5% - дар сатҳи паст қарор доштани ҳамкории бо аҳоли, 10,4% - набудани хизматрасониҳои дастрасии оддӣ ва қулай, 9,0% - набудани иртибот бо ҷомеа, 7,7% - дар сатҳи паст қарор доштани маҳорат ва касбияти мутахассисони онҳо, 6,4% - ношафоф будани низоми танзим ва назорати ТҚМ, 5,2% - ҷой доштани шубҳа ба масъулият ва ростқавлиии роҳбарияти ТҚМ, 4,6% - ношаффоф будани иттилоот ва дастрас набудани ҳисоботи онҳо, 4,5% - ҷой надоштани низоми рейтинггузориҳои дохилӣ ва байналмиллалӣ, 4,5% - мавҷуд будани омилҳои коррупсионӣ ва 4,3% - дигар шароит ва омилҳо.**

Бояд ибтидо дошт, ки дар баробари ба ҳар саволномаҳои варақаи назарсанҷӣ ҷавоб додан, инчунин респондентон доир ба ҳар як саволномаи назарсанҷӣ эродҳои иловагии худро пешниҳод намудаанд, ки дар шакли зерин манзур гардонидани мешавад:

Саволҳо	Пешниҳод ва эродҳои респондентон
1). Саволи 2. “Агар ҲА, пас номбар намоед, ки аз кадом хизматрасониҳои ТҚМ истифода намудед?”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Истифодаи корти пардохтӣ. 2. Пардохти хизматрасониҳои коммуналӣ. 3. Нафақагирӣ. 4. Ҳамёни электронӣ. 5. Мубодилаи асъор. 6. Қуттиҳои сейфӣ.
2). Саволи 3. “Агар НЕ, сабаби истифода набурдани хизматрасониҳои ТҚМ -ро дар чӣ мебинед?”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Эҳтиёҷ надорам. 2. Баланд будани фоизҳои қарз. 3. Корхона иҷозат намедихад. 4. Пули нақдинаи худ. 5. Муфлисшавии ҶСК “Агроинвестбанк” ва ҶСК “Тоҷиксодиротбанк”.
3). Саволи 4. “Сатҳи боварии Шумо нисбати ТҚМ чӣ гуна ҳаст?”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боварӣ дорам.
4). Саволи 5. “Сабабҳои нобоварии худро нисбати ТҚМ дар чӣ мебинед?”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Барои он ки истифода набурдаам. 2. Ҷой надоштани рақобати солим. 3. Баланд будани фоиз. 4. Ҳамааш. 5. Ҳама дуруст аст.
5). Саволи 6. “Аз рӯи таҷрибаи худ, Шумо кадом камбудихоро дар хизматрасониҳои ТҚМ мушоҳида намудед?”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мушоҳида накардам. 2. Ба замони муосир мутобиқ накардан. 3. Навбат истодан. 4. Баъзе дар рӯзи шанбе проблемаҳо зиёд мешавад. 5. Кам ҷудо шудани асъори хориҷӣ барои муштариён.

	6. Набудани асьори хоричй. 7. Набудани қарзҳо. 8. Қарз намедиханд. 9. Аз ҳисоби муфлис шудани бисёр ТҚМ дар ҚТ.
6). Саволи 7. “Ба ақидаи Шумо ба коҳиш ёфтани боварии аҳоли ба ТҚМ бештар кадом шароит ва омилҳо таъсир мерасонанд?”	1). Фоизи баланд. 2. Маркетинги нодуруст. 3. Бад шудани вазъи иқтисодӣ, бозпас надодани пасандозҳои аҳоли. 4. Саривақт пешгирии хавфҳои эҳтимолии бамиёномада. 5. Аз қор бозмондани баъзе банкҳо ва душвор надоштани дастрасии табақаҳои аҳоли. 6. Баъзе аз муфлисшавии ТҚМ маблағҳоро бар намегардонанд. 7. Дастгирӣ накардани ТҚМ ба аҳоли ҳангоми мушкилотҳо. 8. Аз байн рафтани банкҳои қалон сабаби асосӣ мебошад. 9. Набудани пули нақд. 10. Проблемаи зиёд бо пардохти телефони мобилӣ тариқи терминал. 11. Даҳолати мақомоти давлатӣ ба фаъолияти банкӣ. 12. Муфлисшавии ТҚМ ва барнагардони маблағҳои мизочон. 13. Шароити сиёсии кишвар. 14. фоиз -и бемуҳлат. 15. Баланд будани ҳаққи хизматрасонӣ.

Ҳамин тавр, таҳлилро доир ба “Муайян намудани сабаб, шароит ва омилҳои коҳиш ёфтани боварии аҳоли ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ (ТҚМ)” ба анҷом расонида, натиҷаҳои бадастовардашуда ба таври зерин пешниҳод карда мешаванд:

1. Аз рӯи таҳлили маълумотҳои ҷамъбастии ҷавобҳои додашудаи респондентон натиҷагирӣ карда шуд, ки ҳиссаи истифодабарандагони хизматрасониҳои ТҚМ дар ду соли охир 79,0 фоизро ташкил медиҳад. Онҳо бештар аз чунин хизматрасониҳои ТҚМ - гирифтани қарз, интиқоли маблағҳо, гирифтани қорти пардохтӣ, пасандозгузорӣ ва кушодани суратҳисоб истифода менамоянд.

2. Гарчанде ки сатҳи истифодабарандагони хизматрасониҳои ТҚМ баланд бошад ҳам, бо вучуди ин, аз рӯи маълумотҳои ҷамъбастии назарсанҷӣ маълум гардид, ки дар ду соли охир 21,0 фоизи респондентон аз хизматрасониҳои ТҚМ истифода намебаранд. Гумон меравад, ки ҳолати мазкур ба пайдоиши заминаҳои зиёдшавии хавфи коҳишҳои ҳиссаи истифодабарандагони хизматрасониҳои ТҚМ боис гардад.

3. Аз рӯи маълумотҳои ҷамъбасти назарсанҷӣ се гурӯҳи сабабҳои истифода набурдани хизматрасониҳои ТҚМ аз тарафи аҳоли муайян карда шуд, ки инҳоянд:

✓ ба хизматрасониҳои ТҚМ надоштани эҳтиётот ва ҳамзамон доштани дастрасии бавоситаи респондентон ба маблағҳои пулӣ. Ҳиссаи чунин гурӯҳи респондентон дар маҷмӯи маълумотҳои ҷамъбасти ҳамагӣ 32,1 фоизро ташкил медиҳад. Ҳол он ки тибқи маълумоти маводи таҳлилии “Муайянсозии ҳолат ва сатҳи фарогирии аҳоли ба хизматрасониҳои расмии молиявӣ дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” (2020) ҳиссаи респондентоне, ки аз хизматрасониҳои расмии молиявӣ истифода намебаранд, ҳамагӣ 22,1 фоизро ташкил медед. Бахусус, дар ҳолатҳои ба вучуд омадани талаботи фаврӣ ба пул, эҳтиётоти худро онҳо аз сарчашмаҳои зерин қонеъ мегардонанд: аз ҳисоби хешу табор - 42,8%, рафиқон – 10,7%, ҳамсояҳо – 3,1%, чизеро мефурушам – 18,3% ва аз дигар сарчашмаҳо мегирам – 14,6%. Аз ин бармеояд, ки ҳолати мазкур бевосита аз кандашавии муносибатҳои чунин гурӯҳи респондентон бо ташкилотҳои қарзии молиявии кишвар чиҳати истифодаи хизматрасониҳои ТҚМ шаҳодат медиҳад. Инчунин, онҳо муштариёни потенциалии ташкилотҳои қарзии молиявӣ ҳисоб меёбанд ва ТҚМ бо пешниҳоди ҳаргуна маҳсулот ва хизматҳои нави муосир бояд онҳоро ҷалб намоянд;

✓ таъсири бухронҳои молиявӣ, ки респондентонро воғузур намуд, аз истифодаи хизматрасониҳои ТҚМ канораҷӯи намоянд;

✓ сабабҳои, ки аз ҳуди ташкилотҳои қарзии молиявӣ вобастагии зиҷдоранд, яъне мавҷуд набудани инфрасохтори пешниҳоди хизматрасониҳои ТҚМ дар минтақаҳои дурдасти кишвар, аз тарафи респондентон сарфаҳм нарафтан ва ба талабот мувофиқ набудани хизматрасониҳои ТҚМ, инчунин гарон будани хизматрасониҳои ТҚМ, ки ниҳоят ба коҳишҳои боварӣ ба фаъолияти ТҚМ оварда мерасонад.

4. Масъалаи калидии тадқиқот ин муайян намудани сатҳи боварии респондентон ба ТҚМ мебошад. Муайян карда шуд, ки аз $\frac{3}{4}$ ҳиссаи респондентон ба ТҚМ пурра ё қисман боварӣ доранд.

5. Бо вучуди зиёд будани ҳиссаи боварӣ ба ТҚМ, инчунин маълум гардид, ки ҳиссаи 25,7 фоизи респондентон ба ТҚМ пурра ё қисман боварӣ надоранд, ки асоси воқеӣ ва сабабҳои худро дорад. Аз ҷумла, аксарияти респондентон сабаби асосиро дар номувофиқати манфиати мизочон бо манфиати ташкилотҳои қарзӣ, яъне гирифтани даромад ва фоида баён намуданд. Алалхусус, мизочоне, ки дорои маблағҳои калони пулӣ мебошанд, бо сабабҳои паст будани меъёри фоизи пасандоз, аз ҷумла бо асър хоҳиши ҷойгир намудани маблағҳои худро дар ТҚМ надоранд. Албатта, дар айни

замон, пасандозҳои аҳолии сарчашмаи муҳими сармоягузори барои ТҚМ ва дар маҷмӯи иқтисодиёти миллӣ ба ҳисоб меравад.

Бояд зикр намуд, ки дар таҷрибаи банкҳои пешрафтаи ҷаҳон тарзу усулҳои гуногуни ҷалби пасандозҳои аҳолии истифода бурда мешаванд. Хусусан, дар аксарияти банкҳо мушоҳида мегардад, ки барои ҷалби пасандозҳои шахсони воқеӣ ва таъмини устувории пойгоҳи захираҳои банкӣ имкониятҳои қисман гирифтани маблағҳои пасандозӣ бе талафи фоизҳои онҳо то замони анҷоми муҳлаташон, пурракунии амонатҳои муҳлатдор, инчунин пасандозҳои универсалӣ бо имконияти пурракунии ва гирифтани пул аз суратҳисобҳои амонатӣ мавҷуд аст. Дар натиҷа маълум гардид, ки шумораи пасандозгузoron ва ҳаҷми пасандозҳо якбора зиёд гардидааст. Аз ин лиҳоз, банкҳои кишварро зарур аст, ки барои ҷалби пасандозҳои шахсони воқеӣ аз ҳисоби интиқолҳои пулӣ на танҳо тарзу усулҳои пешрафтaro истифода намоянд, инчунин барои онҳо аз ҳама беш муҳим аст, ки сиёсатҳои амонатӣ (пасандозӣ), фоизӣ ва маркетингии худро ҷиҳати ҷалби пасандозҳои аҳолии, хусусан аз ҳисоби интиқолҳои пулии шахсони воқеӣ аз хориҷи кишвар ба Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия намуда, баҳри амалӣ намудани онҳо чораҳои зарурӣ андешанд.

6. Мушоҳидаи респондентон, аз рӯи таҷрибаи худ, ки иттилоъ додаанд, ошкоро гувоҳӣ аз он медиҳад, ки дар рафти фаъолияти ТҚМ камбудихо вучуд доранд. Агар ТҚМ иттилооти пешниҳодгардидаи респондентонро барои бартарафсозӣ ба инобат гиранд, гумон меравад, ки дараҷаи боварии аҳолии барои зиёд гардидани истифода аз хизматрасониҳои ТҚМ меафзояд.

7. Тибқи ақидаи респондентон муайян карда шуд, ки ба коҳиш ёфтани боварии аҳолии ба ТҚМ як қатор шароит ва омилҳои таъсиррасон мусоидат менамояд. Аз ҷумла барои зиёд гардонидани сатҳи боварии аҳолии ба ТҚМ ҳаллу фасл намудани масъалаҳои кам будани нуқтаҳои пешниҳоди хизматрасониҳо, дар сатҳи паст қарор доштани ҳамкориҳои мутақобила бо аҳолии, дар сатҳи паст қарор доштани маҳорати касбии мутахассисон ва дигар, ки дар маводи таҳлилии пурра дарҷ гардидаанд, метавонанд ба рушди минбаъдаи боварӣ ба ТҚМ таъсири мусбӣ расонанд.

8. Ташкилотҳои қарзии молиявиро мебояд фаъолиятро дар самти паст намудани хавфҳои пешниҳоди хизматрасониҳои молиявӣ, коркарди маҳсулотҳои нави инноватсионӣ, инкишофи инфрасохтори пешниҳоди хизматрасониҳо ва паст намудани арзиши пешниҳоди хизматрасониҳои молиявӣ ҷоннок намоянд.

9. Дар баробари пешниҳоди як қатор хизматрасониҳо, таҳия ва амалӣ намудани механизмҳои ҳавасмандгардонии ҷалби аҳолии барои истифодаи

дигар намуди хизматрасониҳои молиявӣ, аз қабилӣ сармоягузорӣ, лизинг ва суғурта мувофиқи мақсад мебошад.

10. Барои зиёд гардонидани сатҳи боварии аҳоли ба ташкилотҳои қарзии молиявии кишвар нақши баланд бардоштани саводнокии молиявии на танҳо аҳоли, инчунин ҳуди кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ калон мебошад. Зимнан, мушоҳидаҳо собит менамоянд, ки дар баъзе ҳолатҳо баъзеи аз ҳуди кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ то охир ба муҳтавои маҳсулот ё хизматрасониҳои пешниҳодшаванда ба мизочонҳо сарфаҳм намераванд. Дар чунин ҳолатҳо, онҳо наметавонанд ба истифодабарандагон воқеияти аслии маҳсулот ё хизматрасониҳои пешниҳодшавандаро фаҳмонанд. Бинобар он, тавсия дода мешавад, ки роҳбарияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ ҷиҳати баланд бардоштани саводнокии молиявии мутахассисон диққати асосӣ диҳанд.

Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотӣ